

LAKATOS MIHÁLY

A ribanc

Amikor a levél kipottyant a postaládikából, egy pillanatra zavarba jött, mert egy feléje nyújtott baráti jobbot vélt látni benne, ami mostanában, amióta a kört egyre szűkülni érezte maga körül, nem ritkán, hanem egyáltalán nem fordult elő; mert a fehér boríték úgy hevert előtte, mint egy földre hajtott zászló, mely néhány másodperce még lengett, még hirdette azt a hirtelen támadt úrt, amelyet az eredménytelenül kijátszott lapok hagynak a szenvedélyes kártyás kezében; mert úgy érezte: az évek során – nem kevés szenvedés és munka árán – kialakított egyensúlyt önmaga és a többiek, önmaga és a tárgyak közt most valami váratlan és érthetetlen veszély fenyegeti; mert a megszimotolt veszély, furcsa mód, nem valaki vagy valakik részéről, hanem egy fehér, téglalap alakú tárgy irányából sugárzott feléje; mert vasárnap reggel volt, teljesen szokatlan és alkalmatlan időpont bármiféle sorsfordító eseményre, és mert a szilvafa ágaira bánatos, sötét tekintetű hollók telepedtek...

A borítékon felismerte öccse túlságosan is szabályos, szinte nyomtatott betűit, s már előre érezni vélte a zöldségleves édeskés, émelyítő szagát, amit ő sosem szeretett, de hetente egyszer mégis kénytelen volt elviselni a család többi tagjának a kedvéért, mert a közösség, az ugye közösség, amelyben gyakran csak úgy vagy benne, ha önmagadból, ha átmenetileg is ugyan, ha csak egy félóránnyira is, ha... Aztán már bent vagy. És közben vetted az ágyad a zsíros-barnára koptatott padon a váróteremben, kényelmesre rendezed a karod a fejed alatt, vagy távoli fényekre lesel a mozdulatlan gesztenyefa alatt, amely cafatokban lógó ruhájának réseit csillagos égboltdarabkákkal foldozta be.

A szeme sarkából kémlelte a házat. Semmi mozgás. Igaz, a feleségét az ágyban hagyta, a gyerekek pedig már egy hete a nagyanyjuknál vannak. Az öregasszony egyre gyakrabban követelte magának a két unokáját, s az egynapos munkaszünetet is kihasználta, hogy a csemetéket magánál tartsa, fagyíztassa, kényeztesse, és minden elképzelhető módon a kedvükben járjon. „Az én félárvaím...” Meg hogy: „Még három ember helyett is állnom kell a sarat! Tudom én, hogy mivel tartozom.” Hát persze. A lelkiismeret. Az iskola előtt gyakran megvárta őket, és kíméletlenül beavatkozott a csetepatékba. A csúfolódókat meg elküldte a francba. „Hát tehetnek ők arról, hogy az arcukon jött ki az anyajegy?! Hát persze hogy nem tehetnek! Akkor miért »foltosak«?! Másnak is van ilyen, csak hogy a fenekén. A bugyi egész életében gondosan eltakarja. Az a néhány ember pedig, aki látja, mélyen hallgat róla. Nincs mindenkinek ilyen hülye szerencséje...” Valójában mindig felemás érzések gyötörték, amikor látta a manapság is fiatalosan öltözködő öregasszonyt a két gyerekkel távolodni. Szégyen, tiltakozás és dac keveréke lehetett, amit érzett. Valahonnan a mélyből szivárgott fel a tiltakozás, amit tulajdonképpen önmaga előtt is szégyellt, ezért ezt a szégyenfélét dacosan leplezte. Ilyenkor valami ismeretlen erő nyomta bele a fotelba, mintha egy személyi testőr állandóan vigyázott volna, nem a biztonságára, hanem az ő biztonságos viselkedésére. A felesége szokatlan rajongása saját anyja iránt azért néha zavarta. Mindenkinek van anyja! Neki is. De ő mégsem. Na jó, az más. Az „speciális” helyzet. Amiben mi vagyunk, az mindig

„speciális”, azt más nem értheti meg, mert ha megérti, akkor nem „speciális”. És mindenki ragaszkodik hozzá, hogy az övé az legyen, hogy ne keverjék közönséges halandók pitiáner ügyeivel. Hiszen bár keverhetnék! Bárcsak annyi baja lenne neki is! Bár mondhatná, hogy igen, jól értitek, én is közétek tartozom. Vagy hogy: nem nagy ügy az egész. De hogy hazudjon ekkorát?! Nem mintha valami haszna lenne az emberek részvételéből, abból ugyan nem. Meg a legtöbben nincsenek is részvétel. Nevetik. Kinevetik. Pedig nincs ezen semmi nevetnivaló. Hogy lehet nevetni a gyűlöleten, a szorongáson, a megalázáson, a kisémmizésen?! Eljött onnan, mert el kellett jönnie. Tudta, hogy nem lesz könnyű. Nem. Nem tudta. A vér az agyára futott, és parancsolt. Vigyázz! Feküdj! Te ide, te amoda! A parancsot nem vitatják, hanem végrehajtják! Végrehajtotta. Mint egy kitűnő beosztott. Akinek eszébe sem jut, hogy ezért kitüntethetik. Hogy aki kitűnik, azt kitüntetik. Azért nem ugyanaz. Abban már erő van, amely követel. Fenyeged és követel. Aztán vállon vereget és gratulál. (Vigyázzunk, hogy ne tévesszünk szem elől! Hogy ne keveredj el a tömegben!) Megaláz. A melledre nyomott bélyeg. *Haute qualité*. Felhasználhatósága szavatolt. A szardíniák a dobozban saját életüket élik. Nem hagyják, hogy bárki is beavatkozzon. Ízetlen-bűzetlen víz helyett zamatos, fűszeres lé. India titokzatos aromája csipetnyi sóval keverve. Rafinált kéj, kifinomult kellem. Mit számít akkor, hogy hiányzik a fejük? Na meg a gerincük. A paradicsom nem ismeri a veszélyt. Nem akadhat senkinek a torkán a halszájka. Ha igen, az szemfényvesztés. Mely kétségbe vonja a paradicsom létét.

Amikor aznap eljött, a kapuzár kattant mögötte. Ez a kattanás visszhangzott később végeérhetetlenül a telefonkagylóban is. Egy nap az öccse vette fel, és egy pillanatra elnémult, amikor a hangját felismerte. Suttogva beszélt, majd sietve elbúcsúzott. Ő nem tehet semmiről – mondta – és semmit. Az ő keze meg van kötve. Ezért a telefont is csak ritkán veheti fel. Most éppen egyedül volt. A húga nevetett és viccelődött. Mintha. Egyszer összefutott vele az utcán. Kedves volt hozzá, de nem hagyta, hogy megpuszilja. Majd máskor. Itt bárki megláthatja, és az kellemetlen lenne neki. Ne felejtse el, hogy még kiskorú. Hirtelen úgy érezte magát, mint aki egy sikertelen, liliomtiprással egybekötött vérfertőzési kísérletet hajtott végre, de azért mosolygott. Hát persze. Igazad van. De azért még néha gondolsz rám, nem? Legalább a fogalmazásaid megírásakor. Ugye, nem könnyű? Érzed, hogy mit kellene, miről szeretnél írni, de hiába tekergeted a bűvös kockát órák hosszat, nincs megoldás. Amit leírhatnál, azt szégyelled leírni, mert túl egyszerű. Banális. Leírni azt kellene, amit nem tudsz, ami tiltakozik az ellen, hogy leírd. Tudta, hogy nem zilált idegrendszer csapja be: a húga már nem a régi. Sűrű kacagásai megmaradtak, a vidámság még megvolt a hangjában, csak a gyereklány őszinte tónusa, bársonyos hangszíne hiányzott az egészéből. Az, ami hitelesítette volna. És mindkettőjüknek hiányzott az a néhány év, ami alatt a kapcsolatuk oda fejlődhetett volna, ahol tulajdonképpen most lennie kéne. Boróka időközben felnőtt, ő megférfiásodott, és most mégis mindketten egy korábbi időszakba nyúltak vissza beszéd közben, gyerekkori énjüket imitálták, s ez kínossá tette a beszélgetésüket. Mintha egy felnőtt selypítve kérne cukorkát. Mintha egy zsoké hintalóra ülne. A barátnők már türelmetlenül toporogtak néhány lépéssel odébb, s ő elengedte a hógát. Végleg. A felesége esetében ez nem sikerült. Pedig segítettek volna. Az anyja. Az apja. Barátnők. Mi az, hogy segítenek?! Kin és miért?! Hát azzal segítsenek, hogy nem segítenek! Liza tudott minderről, és sírt. Nem előtte. De elképzelte, amint titokban zokog a párnájára bújva. „Ugyan mit képzelsz te arról a fehérrépről?! Azok után, amit egész életében látott és tapasztalt... Mi az neki, egy férfi? Miért ragaszkodna egy férfihoz, és miért épp hozzád?! Nézz a tükörbe: nem vagy egy Alain Delon, akinek a tenyeréből kockacukrot esznek a nők, gazdag sem vagy, mert abból ugyan nem eszik, amit utánunk örökölnél, arról mi idejében gondoskodunk, és milyen más igényei lehetnének annak a nőszemélynek?!” Ezen később ő maga is többször eltűnődött. Mit szeret rajta Liza? Mert szépnek nem szép, az

tagadhatatlan. A fizetése csak éppen az éhhalált tartja távol a környéktől. Az öregasszony, a sokat szidott és káromolt öregasszony segítsége nélkül a háztartásuk már régen csődeljárás alatt lenne. Igaz, az esküvő lélegzethez juttatta őket. Pénzt hozott a konyhára és gyűlöletet. Még szerencse, hogy Liza hozzátartozói kitettek magukért. Mintha valami bűnt szerettek volna jóvátenni. Valami ki nem mondott, de köztudott sorscsapást, mely az anyák vétkét... A különbség a fontos. Kell tudni különbséget tenni, magyarázta az ismerőseinek, akiket még nem sodort el vagy túl messzire a vihar. Az ember csak önmagáért felelős. (Esetleg önmagáért sem.) A megbocsátás, a feltétlen és teljes megbocsátás a legszebb erény a világon. Az öccse feszengett, amikor egyszer összefutottak egy presszóban, s ő kihasználva az alkalmat mindezt elmagyarázta. Igen, nem, köszönöm – ilyen válaszokat adott, s nem mert elrugaszkodni a semlegesség bordásfalától. Tudta, hogy a szülei kényeztetik, hogy mindazt, ami neki járna, az öccsére pazarolják. Tavaly az Egyesült Államokba küldték nyaralni és nyelvet tanulni. Használd ki a lehetőségeket, ne törődj senkivel, biztatta. Nyugtasson meg az, hogy majd mások sem fognak törődni veled. Amit neked adnak, az a tiéd, de a megbocsátás erényét nem adhatják neked. Itt zavarba jött, mert hirtelen nem tudta, hogy az öccse mit kéne megbocsásson és miért. Amikor Liza megérkezett, és bemutatta neki, az öccse gyorsan elköszönt. Mielőtt kilépett volna az ajtón, még egyszer körülnézett. Hát élet az ilyen? – nevettek felszabadultan Lizával, s csodálatosan nyugodtnak és könnyűnek érezték magukat. Még két cigit elszívtak egy újabb adag kávé mellett, s egymást átölelve mentek hazáig. Ekkor már megvolt a második gyerek is. Azt hitte, hogy tud felejteni. Mint annyi más esetben. Sok, hajdan „legdrágább” barátnőjét már meg sem ismeri az úton. De ez más. Gyerekkorában szerette hosszúra növesztetni a kisujján a körmöt. Sok mindenre lehetett használni, a fülpiszkálástól a rádiószerelésig. Amikor már túlságosan zsenírozta, ollót vett, és levágta. Tudta, hogy újból meg fog nőni. Csak idő kérdése. De ha a kisujját vágja le az ember?! A gyerekek egyre nőnek, és egyre többet kérdezősködnék. Eljön majd a pillanat, amikor a válasz elodázhatatlan lesz. Azért nincsenek álmatlan éjszakái. Néha, amikor eszébe jut a dolog, ki kell mennie a vécére, de ez nem túl gyakori. Már arra is gondolt, hogy azt mondja nekik: meghaltak. De megijedt a szótól. Hogy mondja ki ezt élő emberekre? Úgy hangzik, mint egy diagnózis: röviden, szárazon, kopogón – meghaltak. Félt. Mint egy kezdő orvos, aki – bár pontosan megállapította a halál beálltát – nem meri vállalni a felelősséget. Mert hátha nem? Hátha tetszalott, és a föld alatt magához tér? Hogy jön ő ahhoz, hogy eldöntse: egy emberi testnek joga van-e még a föld felszínén maradni... S most itt van ez a levél. A friss áprilisi levegő áthatolt a bolyhos pizsama szövetén, s dideregni kezdett. A nap kábultan bolyongott a rongyos felhők tömegében, de úgy is lehetne mondani, hogy merev, fenséges pózban szemlét tartott a sűrke-fehér uniformisba öltözött felhők fölött, melyek mint valami népfelkelők, rendezetlen sorokban tódultak valamilyen irányba. A jövő hét vége húsvét, lejárt a böjt. Már több mint negyedórája álldogált a postaláda előtt egy szál pizsamában, kezében a levéllel. Amikor feleszmélt, ösztönösen körülnézett, hogy nem látja-e valaki ezt a kívülről érthetetlen bambulást. A magas deszkakerítés azonban megóvta az idegenek tekintetétől, legfeljebb a feje ha kilátszóhatott mögüle, ám abból még nem következethetnek az öltözékére. Indulni akart befele, ám valami nem engedte. Valami, amit mind ez ideig a szeme sarkából figyelt, anélkül, hogy igazán ráfigyelt volna. Most azonban eljutott a tudatáig: egy szokatlan fekete sáv volt az, mely a ház alapzatánál húzódott, és amely eddig nem volt ott. Vagy legalábbis nem figyelt fel rá. Elképedve hajolt közelebb a jelenséghez. A házfal és a járda közt eléggé jelentős rés (hangyaszemmel: rettentő szakadék) tátongott. Hiába figyelmeztette a kőműveseket a veszélyre, a víz valahol mégiscsak behatolt, s a téli fagyok idején alapos munkát végzett. Az önmagában lehangoló látvány azonban kacagtató ötletet eredményezett: elképzelte, amint a járda egy idő után annyira eltávolodik a bejárattól, hogy semmi sem utal majd hajdani

kapcsolatukra, s már csak az fog rajta járni, aki kizárólag a „járdán járás” kedvéért lép rá, hiszen egyébként nem indul sehonnan, és nem vezet sehová. A rés lefele egyre szűkült, s nem lehetett látni, hogy hol ér véget. Kísértést érzett, hogy bedugja a kezét, de a félelem visszatartotta. Furcsa módon attól félt, hogy a rés hirtelen bezárul, és összepréseli az ujjait. Vagy valami a szakadék aljáról a kezébe harap.

– Te mit csinálsz itt?!

Az éles hang robbanásként hatott. Megszédült, s valószínűleg a sziklafal alját csapdosó, fortyogó hullámokba zuhan, ha egy erős férfikéz idejében a nadrágszíja után nem kap. „A francba!” – hallotta a másikat szitkozódni. „Hát ennyire ronggyá mentek az idegeid?!” Azt hitte, magánál van, s válaszolni próbált, de hiába türemkedtek agyában a szavak, a nyelve nem mozdult. A társa végigfektette a szakadék peremén, majd ingét kigombolva a szíve tájékát kezdte masszírozni. Lassan elernyedtek a tagjai, s az orrában egy vékonyka vércsík jelent meg. A feje iszonyatosan fáj, mint nagy részegségek hajnalán, s csak annyit tudott kinyögni: „Mi történt?”

– Mit tudom én, mi történt! – morgolódott a másik. – Elmentem a bokrok közé pisilni, s te azalatt ezt a rohadt vizet bámultad! Tán fürödni akartál?

– Nem, nem hiszem...

– No azért, mert a fejeshez ez egy kicsit magasan van.

A hátuk mögött a tenger olyan kék volt, mint egy reklámhirdetésen, s bár egy szellő sem mozdult, valahonnan bentől embermagasságú hullámok érkeztek. Olyan nyaraláshangulata volt az egésznek, ha a távoli tompa dörrenéseket és a völgyből itt-ott felmagasló füstoszlopokat nem számítjuk.

– Igyekezzünk, mert lejár a kimenőnk, s ezek a disznók képesek levonni a zsoldunkból azt a félórát is. Hol van a fegyvered?

Kábán felült, s miközben egyre rázogatta a fejét, jobb kezével a bokrok irányába bökött:

– Ott valahol... nekítámasztottam a sziklának...

– Neked tisztára elment az eszed! Ha tigris lennél, sem tudnál egy ugrással ott teremni! Valaki előlép, felkapja, és paff! Véged. Hányszor mondjam: a zsoldos első számú törvénye az, hogy mindenki iránt bizalmatlan! Nem bízik! Senkiben! Vagy meghalni jöttél ide?!

Még mindig a halántékát dörzsölte, és nem válaszolt. Nem akart vitát. Egy hónappal ezelőtt szinte öltre mentek ezen. Ő nem érti, hogy neki mindegy. Hogy azért van itt, mert gyáva. Szerinte ilyen emberek csak a filmekben és a regényekben futkorásznak. Valakinek a meggárgyult kobakjában megszületik az a torz gondolat, hogy hú, milyen hősiesség lenne végleg leszámolni ezzel a kurva élettel, és fittyet hányva neki kijelenteni, hogy: mától elég! Mától kezdve minden mindegy és a mindegy minden! És valami roppant férfias dologba vágni, amely mindenkit meggyőz arról, hogy tényleg így van. És mivel ő maga gyáva ilyesmire, meg egyébként is, semmi oka, hogy „leszámoljon” az életével, hiszen mennyi elégtételre, pénzre, nőre meg piára nyújt kilátást egy sikeres film vagy regény megírása, nekilát, és megírja a sikeres baromságot. A sok palimadár meg ül a nézőtéren, vagy belemélyed a vonaton, a karosszékben, az ágyon, és kedvet kap, no nem arra, hogy a főhős után csinálja, hanem hogy ő is megrendezzen egy másik filmet, vagy körmöljön egy másik történetet, amelyben valaki ugyanezt végigcsinálja. És ez így hatványozódik tovább, és a világ máris tele van haszonleső hőscsinálókkal. Csak éppen az a „valaki” nincs sehol, akiről regélnek. S akkor jön ez a félnótás, és kijelenti, hogy ő az a valaki. Hogy a sok millióból ő egyedül arra vállalkozik, hogy hitelesítse az örült agryémeket. És megdöntse ezt a szépen kidolgozott elméletet. Ahelyett, hogy bevallaná: zsozsóra van szüksége. Akárcsak neki. És mert éppen ezt a melót fizetik most a legjobban, hát ezt csinálja. De nem azért, mert nem ragaszkodik az élethez. Hiszen hogyne ragaszkodna! Kész a véreből is áldozni, hogy majd később többre vihessen! Nem a túlvilágon,

hanem otthon, a szülővárosában, ahol ez idáig albréletben tengette a napjait. Egy négyszer négyes lyukban, melynek a havi bérét csak nehezen tudta elővarázsolni „rendfenntartói” (ahogy hivatalosan becézték a kidobólegény hivatását) béréből. Neki ne próbálja bemesélni, hogy otthon mindene megvolt: lakás, család, tisztességes munkahely, és mégis idejött, ebbe az istenverte háborúba, ahol bármelyik percben szűnyoghálóvá lőhetik a túoldalról! Az, hogy „a feleségem egy bűdös kurva, a családom pedig aljas árulók gyülekezete”, még nem ok erre. Hiszen akkor a fél világ mehetne ki a frontra!

Ezen akkor kis híján összekaptak. A társa (akivel jövet a vonaton ismerkedett meg) kijelentette, hogy háborúban, amikor bármelyik golyót neked címezhetik, nem tisztességes, ha a bajtársak hamis lapokkal játszanak. Mert az ember csak azt engedi nyugodtan a háta mögé, akiben tökéletesen megbízik. Aki sorstársainak kiönti a lelkét, hogy az – ha sor kerülne rá – könnyedén, tehermentesen tudjon elröppenni. És ez az ő érdeke is. Ezen akkor éjszaka (mely az átlagnál csöndesebb volt) elgondolkodott. S másnap bevallotta, hogy valóban a pénzért jött. Mert Nyugatra szeretne menni, ha ezt ép bőrrel megússza. Ott majd valami vállalkozásba kezd az itt megkeresett pénzzel, s a családját is kihozza az otthoni kilátástalanságból.

Felállt, fázósan összedörzsölte a kezeit, s a körülötte lebzselő kutyát az ólhoz kötötte. Majd bement, s mivel a hálószoba felől még semmi életjelt nem észlelt, betöltötte a presszót, s a tűzhelyre tette. Aztán leült egy hokedlire, melynek párnáját zsíros fényűvé koptatta az idő, s melyet az asszony számtalan noszogatás meg vita ellenére sem volt hajlandó kicserélni vagy legalább kimosni, és elővette a pizsama zsebébe csúsztatott borítékot. Enyhén reszkető kézzel bontotta fel, s meglepődött, amikor a kis, fehér kártya kipottyant belőle. Egy esküvői meghívót tartott a kezében. A nyomtatott szöveg azt közölte vele, hogy X és X-né, illetve Y és Y-né szeretettel meghívja fia, illetve lánya esküvői szertartására, melyre egy bizonyos kerület katolikus templomában kerül sor. Kézírás semmi. Illetve mégis: egy vonás, amellyel az „ezt követő ünnepi vacsora”-t áthúzták. Mi ez?! Fricska akar lenni? Hogy az öccse milyen tisztességes családból nőszül? Vagy a lelkiismeret hangja szólalt meg a fiúban? Netán valamelyik rokon diszkrét gesztusa, mellyel értesíteni kívánja az eseményről? Nem, a rokon ötletét elvetheti, hiszen az öccse kézírása van a borítékon. Valószínűleg azt szeretné, ha a kecske is meg a... Mert könnyedén védekezhet azzal, hogy a bátyja valakitől tudomást szerzett a dolgról, és hívatlanul megjelent a templomban, ami köz- és szent hely, ahonnan, ugye, senki sem tiltható ki. Mindenesetre: az ilyenkor szokásos címzésről lemaradt az „és b. családja”. Bárki részéről jött is a meghívás, az csakis és kizárólag neki szólt. A szülei (és főként az anyja) egy utolsó utáni próbálkozása lenne, hogy beszéljenek vele, hogy elszakítsák a családjától?! Igen. Illetve: talán. De miért ne lehetne ez az enyhülés első jele? Az első tétova lépés a másik fél irányába...

A kávé frissen, zajosan zuhant a csészébe, aromája pillanatok alatt megszállta a konyhát. Ötödik osztályos volt, amikor először megengedték, hogy a felnőttekkel kávézzon. Az anyja erre az alkalomra apró kis bögrét vásárolt pici tányérral, s a fél csészényi kávé bõven felöntötte tejszínnel. Csodálatos nap volt. Az apja barackot nyomott a fejére, az öccse és a húga irigykedve nyafogtak az anyja nyakán.

A felesége meztelenül aludt – féloldalt fekvé – a paplan tetején, s néhány percig gyönyörködve szemlélte bujaságra ingerlő, gömbölyded melleit, félig felhúzott, csinos lábát, teltkarcsú derekát s hangsúlyozottan nőies fenekét. Nagy nehezen legyúrte magában a feltüremkedő vágyat, letette a lepedőre a tányérkát a csészével, s óvatosan a tükörbe pillantott. Megigazgatta zilált hajfürtjeit, s közel hajolva végigsimított az állán. Bosszantóan borostás volt. S mivelhogy Liza még mindig egyenletesen szuszogott, két karját oldalt felemelve megfeszítette az izmait. A többévi kőművesmunka nemcsak ház-, de testépítő programnak is bizonyult. Eldurvult tenyerén néhány másodpercig az izzó parazsat is képes

volt már elviselni. (És ha arra gondolt, hogy valamikor az egyetemre készült, hogy az anyja jogászt akart belőle faragni...) El kellett ismernie, hogy tényleg nem egy Alain Delon, akinek a kezéből kockacukrot esznek a nők, de úgy találta: ha nő lenne, megakadna a tekintete egy ilyen fickón.

A tükör felső sarkába fénykép volt tűzve – a felesége és az anyósa mosolyogtak le rá, a szokásos pózban: az anya elöl egy széken, a lánya a háta mögött állva, keze gyöngéden az anya vállára helyezve. Szinte minden közös fényképükön ilyen felállásban vannak. És csak ők ketten. Mert Liza nem ismerte az apját. Az öregasszony – ha tudta is, hogy kicsoda – soha nem beszélt róla. „Hát persze – mondta gúnyosan az anyja egyik hajdani veszekedésük alkalmával –, ha az ember megeszik egy tányér paszulyt, honnan tudhatná, hogy melyik szemtől szelel!” Az öregasszony arcán kétfelől hangsúlyozottan mély, fekete ráncok húzódtak, melyek egyaránt lehettek a folytonos művi mosolytól, a cigarettától meg a zaklatott életviteltől. Az árokszerű ráncok minduntalan magukra vonták a figyelmét, szinte kiordították a képből: ide nézz, nincs nálunk fontosabb vonás ezen az arcon! A mi ölünk rejtje a legsötétebb titkokat, belénk temették a múltat és ültették a jövőt! A felesége arca fiatalosan gömbölyű volt és ápolt, a mosolya romlatlan, természetes, a tekintete tiszta és sugárzó. És mégis: tagadhatatlanul egyek voltak. Anya és lánya. A folyadékok mindig felveszik az edény alakját.

Liza valamit nyöszörgött álmában, aztán felsóhajtott, és kinyitotta a szemét. „Te vagy az?” – kérdezte rekedt hangon. „Miért, kire vártál?” – válaszolta bosszankodva, de úgy, hogy bármikor tréfára lehessen fogni a dolgot. Liza kacéran mosolyogva vállat vont: „Hát, találd ki!” Azzal belekortyolt a kávéjába. „Keserű... – görbült le a szája –, még cukrot kérek bele!”

– A jövő szombaton esküvőre megyünk! Visszük a gyerekeket is! – szólt vissza a konyhából.

- Remek! – tapsolt Liza. – Végre egyet mulatunk... És táncolunk is.
- Nem azt mondtam, hogy lakodalomba! Esküvőre! A templomba...
- De hát...?! Kinek az esküvője lesz?
- Az öcsémé. Meghívót is küldött.

Liza arcáról odalett az öröm.

Felkönyökölt az ágyban, és lesütött szemmel kavargatni kezdte a kávéját.